

Høgskolen i **Hedmark**

Campus Hamar, LUNA

Hilde Juven

Bacheloroppgave i grunnskolelærerutdanningen

Foreldresamarbeid

Engelsk tittel:
Parental cooperation

GLU 1-7

Vår 2016

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket

JA NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage

JA NEI

Norsk sammendrag

Tittel: Foreldresamarbeid	
Forfatter: Hilde Juven	
År: 2016	Sider: 35
Emneord: Skole-hjem samarbeid, foreldresamarbeid, nyutdannet lærer, kvalitativ forskningsmetode.	
Sammendrag: <p>Temaet for denne bacheloroppgaven er skole-hjem samarbeid, og problemstillingen er ”Hvordan kan jeg som nyutdannet lærer legge til rette for samarbeid med foreldre?”. Skole-hjem samarbeid er helt avgjørende for at eleven skal få et best mulig lærings- og trivselsmiljø på skolen. Som lærer er man pliktig til å samarbeide med foreldrene til det beste for barnets utvikling. Det kreves mye arbeid for at et godt skole-hjem samarbeid skal finne sted, men når det først fungerer godt har det positiv betydning for både eleven, foreldrene og læreren. Å få til et godt foreldresamarbeid som nyutdannet lærer kan være utfordrende, da læreren ikke har erfaring å støtte seg på. Ved kvalitativ forskningsmetode har jeg intervjuet en rektor, en nyutdannet lærer og to foreldre som har belyst problemstillingen min. Viktige funn er at alle har forventninger til skole-hjem samarbeidet, og at det er viktig å avklare hvilke forventninger man har til hverandre. Videre ser vi ulike utfordringer rundt foreldre som har hatt en dårlig skolegang selv, og at det ikke alltid er like lett å bli enige med foreldrene om hva som er det beste for barnet. Resultatene viser at veiledningen som nyutdannede lærere har krav på, ikke ser ut til å fungere optimalt. I tillegg viser den nyutdannede læreren at det er ønske om mer vekt på foreldresamarbeid i praksisperioden, men det er det ikke lagt mer vekt på i den nye grunnskolelærerutdanningen for 1-7. trinn.</p>	

Engelsk sammendrag

Title: Parental cooperation	
Author: Hilde Juven	
Year: 2016	Pages: 35
Keyword: School-home cooperation, cooperation with parents, newly qualified teacher, qualitative research method	
Summary: <p>The theme of this bachelor thesis is school-home cooperation, and the main approach was "How can I as a newly qualified teacher facilitate collaboration with parents?". School-home cooperation is essential for the student to get the best possible learning and wellbeing environment at school. As a teacher, one is obliged to cooperate with the parents to the best interest of the child's development. It requires a lot of work for a good school-home collaboration to take place, but once it works well, it has a positive impact on both the pupil, parents and teacher. Achieving a good cooperation with parents as a newly graduated teacher can be challenging when the teacher does not have experience to draw on. Using a qualitative research method, I interviewed a headmaster, a newly graduated teacher and two parents who have shed light on my main approach. One of my key findings are that everyone had expectations for school-home partnership and that it is important to clarify their expectations of each other. The results also showed that the guidance, which the newly graduated teachers are entitled to, did not function optimally. Furthermore, we see various challenges with parents who have had a bad experience with school themselves, and that it is not always easy to agree with the parents about what is best for the child. In addition, the informants showed a desire for more emphasis on cooperation with parents during internships at schools, but it is not an area of focus in the new educational plan for elementary school teacher for 1-7. grade.</p>	

Innhold

NORSK SAMMENDRAG	2
ENGELSK SAMMENDRAG	3
INNHold	4
FORORD	6
1. INNLEDNING.....	7
1.1 PROBLEMSTILLING	8
1.2 LOVVERK	8
1.3 OPPGAVENS OPPBYGGING	8
2. TEORI.....	9
2.1 SKOLE-HJEM SAMARBEID	9
2.2 ULIKE FORELDRETYPER OG FORMER FOR FORELDRESAMARBEID.....	10
2.2.1 <i>Ulike typer foreldre.....</i>	<i>10</i>
2.2.2 <i>Ulike former for foreldresamarbeid.....</i>	<i>11</i>
2.2.3 <i>Foreldre med barn med særskilte behov.....</i>	<i>12</i>
2.2.4 <i>Skolen og lærerens makt</i>	<i>12</i>
2.3 NYUTDANNET LÆRER	13
2.4 BETYDNINGEN AV SKOLE-HJEM SAMARBEIDET	14
2.5 HVORDAN FREMME FORELDRESAMARBEID?	15
2.6 SAMARBEIDSPROBLEMER.....	16
3. METODE OG GJENNOMFØRING	17
3.1 VALG AV INFORMANTER	17
3.2 INTERVJU	18
3.2.1 <i>Styrker og svakheter.....</i>	<i>18</i>
3.3 VALIDITET OG REALIBILITET	19
4. RESULTATER AV UNDERSØKELSEN	20
4.1 REKTORS SVAR	20
4.2 DEN NYUTDANNEDE LÆRERENS SVAR	21
4.3 FORELDRENES SVAR	21
5. DRØFTING AV RESULTATER	23
5.1 GENERELT OM SKOLE-HJEM SAMARBEIDET	23

5.2	UTFORDRINGER	25
5.3	DEN NYUTDANDE OG FORELDRESAMARBEIDET.....	26
6.	AVSLUTNING	27
	LITTERATURLISTE	28
	VEDLEGG 1	31
	VEDLEGG 2	32
	VEDLEGG 3	34

Forord

Etter tre år på grunnskolelærerutdanningen på Høgskolen i Hedmark, Campus Hamar, avrunder jeg dette semesteret med en bacheloroppgave. Jeg har skrevet denne oppgaven fordi jeg synes skole-hjem samarbeid er et sentralt og spennende tema i skolehverdagen, i tillegg til at jeg ville lære mer om temaet. Det har vært veldig lærerikt å arbeide med bacheloroppgaven, og jeg vil ta med meg denne kunnskapen videre inn i arbeidslivet.

Jeg vil gi en stor takk til min veileder Bjørg Herberg Gloppen, for kjempegod veiledning og støtte under hele oppgaveskrivingen. Hun har gitt meg gode råd og tips for hvordan oppgaven kan bli best mulig, i tillegg til å komme med konstruktive tilbakemeldinger. Det har vært til stor hjelp i en hektisk periode. Tusen takk!

Jeg vil også takke mine informanter som tok seg tid til å stille til intervju, og delte sine erfaringer og kunnskaper med meg.

Hilde Juven

Hamar, 25. Mai 2016

1. Innledning

I Læreplanverket for Kunnskapsløftet i grunnskolen kommer det til uttrykk at målet for samarbeidet mellom foreldre og skolen er barnets utvikling. Dette gjelder både barnets skolefaglige-, sosiale- og personlige utvikling. Skolen og hjemmet er avhengig av hverandre, og må samarbeide i forhold til barnets læring og utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2006).

Foreldre og føresette har hovudansvaret for eigne barn, og dei har stor innverknad på motivasjonen og læringsutbyttet deira. Samarbeidet mellom skole og heim er sentralt både for å skape gode læringsvilkår for kvar einskild elev og for eit godt læringsmiljø i gruppa og på skolen. Ein føresetnad for godt samarbeid er god kommunikasjon. Gjensidig kommunikasjon om den faglege og sosiale utviklinga til elevane og kor godt dei trivst, vil stå sentralt i samarbeidet. Samarbeidet mellom skole og heim er viktig i heile grunnopplæringa, men det vil endre karakter og form etter kvart som elevane blir eldre og får større ansvar for eiga læring og utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 8).

Sammen med foreldrene skal læreren legge til rette for at eleven får et best mulig lærings- og trivselsmiljø gjennom sin skolegang. Læreren pålegges et stort ansvar, men gis kanskje ikke den tilstrekkelige opplæringen som burde ligge til grunn for et slikt arbeid. Å forholde seg til mange ulike faktorer som for eksempel nye samarbeidspartnere, læreplaner og den pedagogiske plattformen kan føre til et psykisk press for flere lærere (Berglyd, 2003). Moe & Ødegaard (2013) skriver at skole-hjem samarbeidet er en av de viktigste oppgavene til læreren i grunnskolen. De hevder videre at det dessverre er flere nyutdannede lærere som undervurderer og nedprioriterer dette, noe de mener kan straffe seg.

Som lærer må man alltid samarbeide med foreldre, og fra tid til annen hører man at lærere ikke er fornøyd med foreldrenes samarbeid og at foreldre ikke er fornøyd med jobben lærerne utfører. Det å komme nyutdannet inn i en slik hverdag, kan være både krevende og utfordrende. I denne oppgaven vil jeg undersøke hvordan man kan få til et godt samarbeid med foreldre som nyutdannet lærer. Grunnen til at jeg har valgt dette temaet er fordi jeg har sett ulik praksis av foreldresamarbeid gjennom min tid på høgskolen, og også sett at dette ikke alltid er like lett. I tillegg er det fordi jeg selv føler at jeg skulle lært mer om dette samarbeidet i lærerutdanningen. Da tenker jeg spesielt på min tid i praksis. Dette er et tema som også belyses i kronikken "Foreldresamarbeid må inn i lærerutdanningen". Beckham & Syversen (2012) skriver at når temaet foreldresamarbeid tas opp med lærerstudenter, gir de uttrykk for at foreldresamarbeid er noe de gruer seg til. Kronikken peker på at det er flere enn meg som er opptatt av foreldresamarbeid, derfor har jeg lyst til å se nærmere på dette.

1.1 Problemstilling

Min problemstilling er følgende: ”Hvordan kan jeg som nyutdannet lærer legge til rette for samarbeid med foreldre?”. Her vil jeg ha fokus på skole-hjem samarbeidet, hvordan det er å være nyutdannet lærer i forhold til samarbeidet og hvilke forventninger som ligger i dette samarbeidet. Foreldresamarbeid er ikke en frivillig sak, og er nedfelt i lovverket.

1.2 Lovverk

I Formålsparagrafen til Opplæringsloven § 1-1 står det at: ”Opplæringa i skolen og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og fremtida..” (Opplæringslova, 1998). Dette viser at skolen skal samarbeide med foreldrene til det beste for barnets utvikling. Ansvaret skolen har som organisasjon er forankret i kapittel 20 i Opplæringsloven. I § 20-1 står det at ”Skolen skal sørge for samarbeid med heimen, jf. Opplæringslova § 1-1 og § 13-3d”. I foreldresamarbeidet er det barnet som skal være i fokus, og intensjonen med samarbeidet er å utvikle barnet faglig og sosialt (Forskrift til opplæringslova, 2006).

I st.meld. nr. 11 står det at nyutdannede lærere skal få tilbud om veiledning. Dette fikk en stor økning i 2009 da det ble satt av mer penger til veiledning. I veiledningsprosessen kan skoleeier få støtte av lærerutdanningene i arbeidet med å følge opp de nyutdannede lærerne (Regjeringen, 2008-2009).

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er inndelt i en teoridel der teori og forskning vil bli presentert. Dette er kildemateriale som jeg anser som relevant i skole-hjem samarbeid. Etter teoridelen kommer kapitlet om metode, etterfulgt av resultatene av undersøkelsen. For å innhente data fra praksis har jeg intervjuet en rektor, en nyutdannet lærer og to foreldre. Deretter kommer en drøftingsdel der funnene i undersøkelsen blir sett opp imot teori, før oppgaven avsluttes.

2. Teori

Ordet teori kan ha flere betydninger, som betrakte, gjennomtenke eller reflektere. Ved hjelp av teori kan vi bedre forstå praktiske problemstillinger ved at den blir brukt til å undersøke problemstillingen i forskjellige perspektiver, eller se på problemstillingen i nytt lys. Teori kan hjelpe til med å forstå praktiske utfordringer. Teorien må undersøkes kritisk og fornyes, slik som all annen kunnskap (Lillejord & Manger, 2013). I dette kapitlet vil teori og forskning om skole-hjem samarbeid, ulike foreldretyper og former for foreldresamarbeid bli belyst. Jeg tar også opp hvordan det er å være nyutdannet lærer, betydningen av et skole-hjem samarbeid, hvordan man fremmer foreldresamarbeidet og samarbeidsproblemer.

2.1 Skole-hjem samarbeid

”Begynnelsen er den viktigste delen av arbeidet” skrev den greske filosofen Platon, ca. 425 – 347 f. Kr. Det viser seg at samarbeidsrelasjonen mellom foreldrene og lærere blir bedre når læreren tar kontakt med foreldrene først, og ikke omvendt. Om det skulle oppstå problemer i skole-hjem samarbeidet, er det viktig å ta initiativ tidlig slik at problemet ikke utvikles til å bli alvorligere enn det egentlig er (Westergård, 2012).

Innledningsvis nevnte jeg at målet for samarbeidet mellom skole og hjem er barnets utvikling og læring (Kunnskapsdepartementet, 2006). For at et slikt samarbeid skal finne sted må det opparbeides en gjensidig tillitsfull relasjon mellom kontaktlærer og foreldre, på en måte som er støttende, oppmuntrende og veiledende for begge parter (Lassen & Breilid, 2012). Barnets framtid er en viktig faktor for at mange foreldre engasjerer seg med skolen, med ønske om å fremme barnets utvikling og læring (Lassen, 2012).

I følge opplæringsloven er det skolen som er ansvarlige for samarbeidet med hjemmet. I starten av hvert skoleår skal det være et foreldremøte der foreldrene får informasjon om skolen, rutiner, hva opplæringen inneholder, foreldrenes medvirkning med mer. I tillegg til dette kommer formaliserte møter, daglig kontakt og informasjon som foreldrene får om skolen gjennom året. Foreldrene og skolen vil i all hovedsak ha de samme ønskene for barnets læring. Begge parter ønsker at barnet skal trives på skolen og med lærerne, lære det de skal og utvikle seg positivt sosialt. Det at foreldrene og skolen har samme mål gjør det

enklere å legge til rette for et godt samarbeid. Når partene har samme mål skal det være mulig å finne måter for hvordan målene kan realiseres ovenfor barnet. Et slikt samarbeid går ikke av seg selv, og krever konstruktive dialoger mellom lærer og foreldre (Nordahl, Lillejord & Manger, 2013).

Gjennom nasjonale prøver, eksamensresultater og grunnskolepoeng, vises det at Sogn og Fjordane er et av fylkene som har høyest skår. Foreldrene til disse barna har relativt lavt utdanningsnivå, sammenlignet med andre fylker i Norge (Nordahl, 2014). I et delprosjekt til Forskningsrådets store prosjektet FINNUT, har flere forskere sett etter årsaken til hvorfor elevene i Sogn og Fjordane presterer bedre enn elever i andre fylker. Det er små forskjeller mellom fylkene, sett bort ifra det som handler om foreldrenes rolle og interesse for skolen og barnets skolegang. Her vises det at foreldrene i Sogn og Fjordane viser et større engasjement, enn hva de andre foreldrene gjør. Foreldrene i Sogn og Fjordane søker mer informasjon, og har mer kontakt med skolen (Jakobsen, 2015).

2.2 Ulike foreldretyper og former for foreldresamarbeid

I dette kapitlet vil jeg se nærmere på ulike typer foreldre, ulike former for foreldresamarbeid, foreldre med barn med særskilte behov, og skolen og lærerens makt.

2.2.1 Ulike typer foreldre

Elsa Westergård (2012) skriver om tre ulike typer foreldre en lærer kan møte på i hverdagen. Dette er foreldre som involverer seg, foreldre som ikke involverer seg og foreldre med barn som trenger særlig oppfølging. Den første typen hun trekker frem er foreldre som involverer seg i barnas skolegang, disse foreldrene blir delt i to undergrupper. Den første gruppen er foreldre som er engasjerte, hjelper barna og er bevisste over hvor viktig deres rolle er i forhold til barnets motivasjon og læring på skolen. Som lærer kan denne type av foreldre være krevende å forholde seg til, da de kan stille høye og urealistiske krav til læreren og skolen. Den andre undergruppen er foreldre som kan ha behov for ekstra støtte fra læreren, om de skal klare å involvere seg i skolegangen til barna. Westergård nevner at skolen kan bidra til trygghet for disse foreldrene om de har utstrakt bruk av loggbøker, e-post og telefonsamtaler. Et slikt samarbeid kan derfor bli tidkrevende.

Den andre typen Westergård skriver om er foreldre som ikke involverer seg. Disse foreldrene møter som regel opp på ting de ”må”, som for eksempel utviklingssamtaler og foreldremøter. Utenom dette er de lite engasjert i det som ellers skjer rundt barna. En oppfatning hos disse foreldrene kan ofte være at når barna er på skolen er det skolen sitt ansvar, og de selv skal ikke ta noe ansvar for det som skjer der (Westergård, 2012).

Den tredje typen Westergård trekker frem er foreldre med barn som trenger særlig oppfølging. Barna kan ha faglige og sosiale vansker, forskjellige former for funksjonshemninger, eller atferdsvansker. Dette er som regel et mer intenst samarbeid, med en fast struktur, og det kan også være samarbeid med flere instanser som for eksempel pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste (PPT) (Westergård, 2012).

2.2.2 Ulike former for foreldresamarbeid

Thomas Nordahl (2007) skriver om tre ulike former for samarbeid mellom hjem og skole. Han mener at dette samarbeidet har en relativt tydelig forankring, og kan foregå formelt og uformelt. Det første samarbeidet han skriver om er *det representative samarbeidet*. I dette samarbeidet er det noen foreldre som er utvalgt til å representere de andre foreldrene på skolen eller i en klasse. Det vil som regel være to til tre foreldre som er utvalgt i samarbeidsutvalget til å være representanter for alle foreldrene på skolen. Det vil også være Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) på skolene, der en valgt gruppe av foreldre tar opp saker med skolen. I tillegg har alle klassene foreldrekontakter som skal sikre samarbeidet med kontaktlærer. Dette samarbeidet fungerer forskjellig, og avhenger av den beslutningsmyndighet som er delegert til de ulike organene der foreldrene representeres.

Det andre samarbeidet han trekker frem er *det direkte samarbeidet*. Dette er et formalisert samarbeid som angår alle foreldre med barn i skolen, og skjer i direkte møter mellom foreldre og lærere. Foreldremøter og samtaletimer er former for direkte samarbeid, der begge parter har mulighet til å delta og legge til rette for barnets skolegang. Det direkte samarbeidet ser man også på et litt mer uformelt plan, gjennom SMS, ukeplaner, telefonsamtaler o.l. Denne type kommunikasjon kan være mer regelmessig enn møter, og få mer regelmessig informasjonsutveksling. Det er viktig at hjem og skole legger stor vekt på dette samarbeidet, for å tilrettelegge opplæringen ut fra evnene og forutsetningene til hvert enkelt barn (Nordahl, 2007).

Det tredje samarbeidet Nordahl skriver om er *det kontaktløse samarbeidet*. Dette samarbeidet foregår i barnets hverdag utenfor skolen, og er en type oppmuntring, dialog eller støtte rundt skolegang eller skolen. Dette kan skje ved at foreldrene spør barnet hvordan det har gått på skolen, om barnet trenger hjelp med lekser o.l. Her kan foreldrene gi barnet støtte gjennom skolehverdagen. Foreldrene kan snakke positivt om skolen og skolens betydning, hjelpe til med lekser og passe på at barnet har med seg det hun skal på skolen. Når dette foregår regelmessig er det et nært samarbeid mellom hjem og skole. Fordelen med et slikt samarbeid er at det kan foregå hver dag, og oftere enn det direkte samarbeidet (Nordahl, 2007).

2.2.3 Foreldre med barn med særskilte behov

I møte med foreldre til barn med særskilte behov er det viktig at læreren lytter, har gode holdninger og er villig til å være i dialog. Disse foreldrene uroer seg ofte for barnets utvikling, og foreldrerollen kan derfor føles krevende. Å ha et godt skole-hjem samarbeid er spesielt viktig for disse foreldrene. Et dårlig skole-hjem samarbeid kan føles som en stor byrde for foreldrene. Læreren må vise forståelse for at foreldrenes situasjon kan være utfordrende, og at det er foreldrene som kjenner barnet best. Det er likevel lærerens jobb å finne ut hvordan skolesituasjonen kan fungere best, og ha barnets situasjon i sentrum (Samnøy, 2015). Læreren må da være bevisst sin egen situasjon, og har en rolle han må ivareta som kan brukes og misbrukes.

2.2.4 Skolen og lærerens makt

Foreldre med og uten erfaring fra et skole-hjem samarbeid har klare meninger om hvem som besitter makten, og er enige i at det er skolen og lærerne som har størst makt. Foreldre mener at skolen og lærerne bruker makten til å bestemme på flere områder, og opplever at det er saker de ikke blir involverte i, som de gjerne skulle vært en del av. En del foreldre kommer ofte med utsagnet ”lærerne vet best uansett”, noe som gir lærerne og skolen mye makt, samtidig som foreldrene underkjenner sine kunnskaper og muligheter (Nordahl, 2007, s. 68). Dette kan føre til et ikke hensiktsmessig grunnlag for et godt samarbeid. En grunn for slike holdninger hos foreldrene kan være at de selv har vært elever, uttrykker at de husker lite fra egen skolegang og blir dermed mer forsiktige. Foreldrene kan oppleve at de påvirker

praktiske og trivselsmessige forhold i skolen, men ikke på områder som har betydning for barnets situasjon (Nordahl, 2007).

Vi finner to typer makt. Den første er institusjonell makt, som går ut på at det ligger en makt i skolen og hos de som arbeider der. Denne makten ser ut til å bli forsterket av skolen og lærerne, og flere av dem bruker makten strategisk ved å beskytte seg selv og reproducere sin posisjon i skolen. Den andre er kommunikativ makt som går ut på at makten blir til gjennom felles meningsdannelser, eller at mennesker blir enige og handler sammen ut fra dette. Denne makten er viktig i skole-hjem samarbeidet, der hensikten er at foreldrene og lærerne skal bli enige. Læreren kan bruke makten til å få foreldrene til å gjøre ting i forhold til egne og andres barn som læreren og skolen tjener på, eller få foreldrene til å la være å gjøre noe. Dette viser at makten kan bære med seg motsatte interesser, ønsker eller ulikheter i forholdet mellom lærere og foreldre (Nordahl, 2007). Det at læreren har stor makt er nødvendigvis ikke noe en nyutdannet lærer har mye fokus på, ettersom det er mye annet å forholde seg til.

2.3 Nyutdannet lærer

I et høringsutkast for de nye nasjonale retningslinjene for grunnskolelærerutdanningen 1-7. trinn som kom ut 14. April 2016, kan vi se at foreldresamarbeid ikke er mer vektlagt i praksisperioden enn i de tidligere planene. I praksisopplæringens første syklus er det en ferdighet der kandidaten ”kan samhandle med elever, foresatte..”, og i praksisopplæringens andre syklus er det en ferdighet der kandidaten ”kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å involvere og bygge relasjoner til elever og foresatte” (Munthe et al., 2016).

Nyutdannede lærere skal takle faglige og pedagogiske utfordringer uten å ha erfaring eller vaner å støtte seg på. Det som er lært gjennom utdanningen må nå for første gang brukes i ulike situasjoner som oppstår. Praksisen har vært med på å gi et inntrykk av en lærers hverdag, men dette er bare en liten del av alt som skjer gjennom skoleåret. Nye lærere skal starte opp i klasser, og ha foreldremøter og elevsamtaler. De skal få oversikt over praktisk informasjon, finne ut hvor utstyr befinner seg og hvordan det brukes. I tillegg må de finne ut hvilke regler og rutiner som gjelder på skolen, og ”hvordan gjør vi det her”. Nå skal de være en kollega, og ikke bare en tilfeldig student. På skolen er det mye nytt å bli kjent med og lære seg, og skoler er travle arbeidsplasser der det ikke er mye rom for at arbeidstakerne skal lære. Da må det eventuelt legges til rette for dette (Ulvik, 2010).

Forskning gjort av Hattie, viser at læreren har stor betydning for elevers sosiale trivsel og faglige utbytte på skolen. Det er læreren som skaper relasjoner, og som planlegger og formidler undervisningen. For at elever skal få utbytte av å gå på skolen er det derfor viktig å utvikle gode lærere. En måte man kan få til dette er gjennom veiledning og oppfølging av nyutdannede lærere (Ulvik, 2010). Når man er ferdig utdannet lærer og begynner i læreryrket er man ikke ”ferdig” lærer. I yrket skal man utvikle kompetansen sin gjennom å basere yrkesutøvelsen på utprøvd, erfaringsbasert kunnskap og på kunnskap fra forskning om hva som er god praksis. I tillegg til dette skal lærerprofesjonaliteten utvikles gjennom aktiv deltakelse med kollegaer (Lillejord & Manger, 2013). Det har etter hvert utviklet seg en tanke om at nye lærere har behov for støtte. Her er det to ulike sider som sier noe om hvilken støtte dette er. Den ene siden mener at lærere trenger opplæring i hvordan yrket skal utføres, i tillegg til at de må få kjennskap til tradisjonen. På den andre siden mener en at læreren må få utvikle seg gjennom yrket, og ta selvstendige valg. Ut ifra dette kan vi se at oppfølgingen av læreren kan ha rom for utvikling, gi støtte der læreren trenger det, og se etter hvilke kunnskaper og erfaringer han/hun har å komme med (Ulvik, 2010).

2.4 Betydningen av skole-hjem samarbeidet

Forskning viser at et godt skole-hjem samarbeid, hvor det er høy foreldreaktivitet, har positiv betydning for barn og unge. Dette samarbeidet kan føre til økt læringsutbytte, bedre trivsel, mindre atferdsproblemer og fravær, gode relasjoner mellom lærer og elev og større arbeidsinnsats (Drugli & Nordahl, 2013). Barn vil alltid påvirkes av foreldrenes verdier, holdninger og normer (Nordahl, 2007). Thomas Nordahl (2007) skriver om tre hovedforhold knyttet til foreldre som har betydning for barnets læringsutbytte i forhold til barnets skolefaglige prestasjoner, og sosiale og personlige læring. Det første han trekker frem er foreldrenes utdanningsnivå. Det er større sannsynlighet for at barn med foreldre som har høyt utdanningsnivå presterer godt i skolen, fremfor de barna som har foreldre med lavt utdanningsnivå. Det neste han trekker frem er foreldrestøtte. Barna får dette ved å ha foreldre som formidler en positiv innstilling ovenfor skolen, og det barnet presterer og gjør der. Barn med slike foreldre har en tendens til å få bedre relasjoner til medelever og lærere, som igjen fører til økt trivsel. Det siste han trekker frem er det direkte samarbeidet mellom hjem og skole. Disse konkrete møtene mellom læreren og foreldrene vises også å ha en betydning for barnets utvikling og læringsutbytte.

Foreldrene drar også nytte av dette samarbeidet, i forhold til å få informasjon tilknyttet sitt barn og en større relasjon til læreren. Læreren på sin side får mer informasjon om eleven gjennom foreldrene, og kan bedre tilpasse elevens hverdag. Gjennom et positivt samarbeid vil foreldre og lærere utvikle en større felles forståelse av barnets behov, og kan både sammen og hver for seg støtte barnets læringsprosess (Drugli & Nordahl, 2013).

2.5 Hvordan fremme foreldresamarbeid?

Foreldresamarbeid kan fremmes på flere måter. Det er først og fremst skolen som skal legge til rette for dette, og det er viktig å huske på at alle foreldre er forskjellige og vil dra nytte av ulike samarbeidsstrategier. Lærers holdninger vil ha stor innvirkning på kvaliteten foreldresamarbeidet får. Noen lærere ser på enkelte foreldregrupper som lite engasjerte, noe som kan få negativ innvirkning på samarbeidet. På den andre siden vil de lærerne som ser foreldrene som en ressurs jobbe mer systematisk med skole-hjem samarbeidet (Drugli & Nordahl, 2013). Det at lærerne spør om foreldrenes meninger og lytter til dem, kan føre til at foreldrene får styrket og bekreftet sin uavhengighet. Dette kan få stor verdi, og være med på å fremme samarbeidet (Bø, 2011). Å avklare hvilke forventninger skolen har til foreldre og hvilke forventninger foreldre har til skolen er viktig. Dette kan henge sammen med hvor stor medvirkning foreldre skal ha, hvordan de bør følge opp barnets skolegang, hvilke regler som bør gjelde på skolen og sosiale ferdigheter (Drugli & Nordahl, 2013).

Læreren må også forstå hva som kan hindre foreldrene, da det ikke behøver å være at foreldre "ikke vil" samarbeide. En årsak kan være emosjonelle barrierer, som handler om at foreldre kan sitte med dårlige skoleerfaringer som de tar med seg inn i skole-hjem samarbeidet (Drugli & Nordahl, 2013). Axel Honneth hevder at mennesket har behov for anerkjennelse, og at det oppnås i nære relasjoner gjennom å bli møtt med kjærlighet, gjennom å bli respektert i sosiale settinger, og ved å få anerkjennelse i et sosialt fellesskap. Ved å møte anerkjennelse på disse tre arenaene, vil man bygge opp selvfølelsen (Jakobsen, 2013). Som lærer er det da viktig å bygge tillitt, ved å vise interesse og anerkjennelse for det foreldrene formidler. I tillegg er det å utvikle en positiv kontakt mellom lærere og foreldre en viktig faktor for å fremme samarbeidet. Her kan en kompetanseheving av lærers væremåte og hva han/hun kan gjøre for å fremme samarbeidsorienteringen hos foreldrene på møter, være med på å styrke samarbeidet. Det er viktig at alle foreldre føler seg velkommen på skolen, og blir tatt godt imot av alle ansatte (Drugli & Nordahl, 2013).

2.6 Samarbeidsproblemer

Samarbeidsproblemer og fastlåst kommunikasjon er normalt i samhandling mellom mennesker, selv om en eller begge parter er profesjonelle. Samarbeidet mellom skole og hjem skal ikke vært fylt av konflikter, ifølge hvordan lovverket beskriver dette. I praksis kan dette være vanskelig å få til, da avstanden mellom ideal og virkelighet er der til tross for forventningene om profesjonalitet (Samnøy, 2015). Foreldresamarbeid kan være vanskelig og krevende for både nyutdannede lærere og erfarne lærere (Westergård, 2012). Dette forholdet kan bli satt på prøve, noe som kan skyldes at læreren bekymrer seg for eleven, eller fordi foreldrene synes det er vanskelig å forholde seg til læreren (Drugli & Nordahl, 2013).

For å forebygge eventuelle problemer, er en av de bedre måtene å forhindre dette på ved å legge til rette for et godt foreldresamarbeid. Om læreren opparbeider en god samarbeidsrelasjon med foreldrene, er det mindre sannsynlig at det oppstår store samarbeidsproblemer. De fleste foreldre fungerer godt i skole-hjem samarbeidet der de opplever at læreren er varm, viser respekt, lytter, og er imøtekommende (Drugli & Nordahl, 2013). Om det likevel skulle være problemer som læreren trenger hjelp til å løse, kan en mulighet være å involvere kollegaer og ledelse. Om læreren velger å involvere tredje part, kan han/hun lytte til hva begge parter sier og hjelpe dem med å finne en løsning (Samnøy, 2015). Gjensidig kommunikasjon mellom lærer og foreldre vil kunne fremme åpenhet, og felles refleksjon som kommer eleven til gode (Drugli & Nordahl, 2013).

3. Metode og gjennomføring

Metode dreier seg om hvordan man går frem for å finne ut om en antakelse er i overensstemmelse med virkeligheten eller ikke. Ut ifra dette vil valg av metode være med på å si noe om hvordan en kan gå frem for å finne og analysere den kunnskapen man finner (Christoffersen & Johannessen, 2012). Jeg har valgt å bruke kvalitativ forskningsmetode for å prøve å besvare problemstillingen min. Denne metoden utspringer fra hermeneutikken. ”Ordet hermeneutikk har tre ulike betydninger: uttrykk, tolkning og oversettelse” (Nilssen, 2012, s. 71). Når man bruker denne metoden har man forståelsen som mål, i tillegg til at tolkingen er viktig. Sannhet og forståelse utvikles gjennom en prosess mellom teksten og tolkeren. Den hermeneutiske tilnærmingen vektlegger at det fins en sannhet, men at man kan forstå fenomener på ulike måter (Nilssen, 2012). Den kvalitative forskningen fokuserer ofte på erfaringer og opplevelser fra ulike sammenhenger. Formålet er ofte å få innsikt i det indre menneskelivet, der man kan se nærmere på interesser og holdninger i forhold til mennesket selv og andre, til arbeidsoppgaver og utfordringer (Befring, 2015). Jeg har valgt å bruke semistrukturert intervju på grunn av at intervjuet har strukturerte spørsmål, samtidig som svarene er åpne og frie.

3.1 Valg av informanter

Informantene kommer fra samme skole, og består av rektor, en nyutdannet lærer og en mor og en far. Grunnen til at jeg har valgt disse fire informantene er fordi jeg vil få frem ulike synspunkter rundt skole-hjem samarbeidet. Rektor er en mann, og har vid erfaring fra det meste av skoleløpet. Han har et overordnet ansvar for informasjonen av veiledning for nyutdannede lærere, hovedansvaret for skole-hjem samarbeidet, og er lærerens leder. Den nyutdannede læreren er også en mann, og har tidligere jobbet som tilkallingsvikar og 1,5 år som lærer. Læreren er informant fordi han er nyutdannet, har erfaring med dette og har ansvaret for det praktiske i skole-hjem samarbeidet. Det var tilfeldig hvilke foreldre som ble valgt til undersøkelsen, men det endte opp med en mor på 40 år og en far på 45 år. Begge har erfaring med å ha barn i skolen. Et kriterium for valg av foreldre var at de skulle være foreldre til elever som den nyutdannede læreren er kontaktlærer for. Før intervjuene fant sted ga jeg ut informasjon som fortalte hva undersøkelsen gikk ut på, i tillegg til informasjon om

at intervjuet var anonymt og at informanten når som helst kunne trekke seg fra undersøkelsen.

3.2 Intervju

Intervju har en særlig sentral rolle innenfor kvalitative studier, og kan struktureres på forskjellige måter (Befring, 2015). Jeg har valgt å bruke et semistrukturert intervju (Se vedlegg 1, 2 & 3). Semistrukturert intervju er et intervju der man har en overordnet intervjuguide som er utgangspunktet for intervjuet (Christoffersen & Johannessen, 2012). Intervjuet vil ha en fri og åpen samtale, samtidig som det er strukturerte spørsmål (Befring, 2015). Intervjuene mine fant sted på skolen der de ulike informantene holdt til, og varte i 20-35 minutter. De tok utgangspunkt i intervjuguiden min, og jeg ville få frem informantens tanker og synspunkter. Det ble gode samtaler der informanten var åpen, svarte på mine spørsmål og la til egne kommentarer. Jeg brukte en opptaker for å ta opp intervjuet, noe som fungerte godt både for meg og informanten. I etterkant av intervjuet transkriberte jeg det.

3.2.1 Styrker og svakheter

En styrke med denne type intervju er at informantene får samme spørsmål, og at svarene deres kan sammenlignes i etterkant. I tillegg kan intervjuet gi en god balanse mellom standardisering og fleksibilitet (Christoffersen & Johannessen, 2012). Semistrukturert intervju gir meg også mulighet til å gå i dybden på et tema, og til å samle inn mye informasjon innenfor ønsket tema. Denne forskningen gir ikke noe fasitsvar, og på grunn av manglende erfaring kan det bli vanskelig å trekke ut det viktigste. Her vil jeg vise til hermeneutikken, ved at svarene må tolkes. Jeg som lærerstudent kan overse viktig informasjon eller ha fokus på feil område. En annen svakhet jeg så, er at jeg i en viss grad kunne påvirke informantens svar gjennom måten jeg spurte på. Jeg unnlot å stille ledende spørsmål, og stilte heller åpne spørsmål slik at jeg i minst mulig grad påvirket informanten. I tillegg så jeg en svakhet ved at det ble en begrensning ut ifra de spørsmålene jeg valgte å stille informantene.

3.3 Validitet og realibilitet

Ut ifra de spørsmålene jeg stilte mine informanter ser jeg intervjuene som valide. Validitet kan ifølge Kvale & Brinkmann (2015) defineres som en uttalers riktighet, styrke og sannhet. Ut ifra sine premisser er en valid slutning korrekt, og innenfor samfunnsvitenskapen handler det om i hvor stor grad en metode er kvalifisert til å finne ut det den skal finne ut (Kvale & Brinkmann, 2015). Svarene jeg fikk fra intervjuene er med på å besvare min problemstilling, noe som gjør at oppgaven har validitet.

Reliabilitet handler om påliteligheten og nøyaktigheten av dataene i undersøkelsen, hvilken måte dataene blir samlet inn på, hva som brukes og hvordan de bearbeides (Christoffersen & Johannessen, 2012). Jeg føler at svarene jeg fikk av mine informanter er pålitelige, selv om svarene kan påvirkes av informantens og min dagsform, i tillegg til at det kan være ”farget” av meg. Om undersøkelsen skulle blitt gjennomført en måned senere, er det ikke sikkert at jeg hadde fått akkurat de samme svarene, noe som gjør at undersøkelsen får mindre reliabilitet. Dataene mine er samlet inn på bakgrunn av valget jeg har gjort av metode og intervjuform, og svarene jeg har fått er også påvirket av dette valget. Jeg har trukket ut det jeg så kunne brukes av informantens svar i forhold til å kunne svare på min problemstilling, og igjen kortet ned og bearbeidet svarene.

4. Resultater av undersøkelsen

Resultatene fra intervjuene blir delt inn i tre underkapitler med rektors svar, lærerens svar og foreldrenes svar. Videre vil drøftingskapitlet komme.

4.1 Rektors svar

Rektor var veldig engasjert i temaet skole-hjem samarbeid, og mente at dette var helt avgjørende for å få til et godt skolemiljø. Rektor mente at det ”må jobbes for at elevene skal føle seg trygge og trives på skolen, og for at skolen og hjemmet skal forstå hverandre og jobbe mot samme mål”. Dette har også ”stor betydning for elevenes læring”. Videre sier han at skolen er opptatt av at ”det første året er veldig viktig”. Da må det brukes ekstra mye tid i forhold til å etablere et tillitsforhold med foreldrene. Rektor sier også at det finnes utfordringer i samarbeidet, for eksempel med de foreldrene som ikke har hatt en lett skolegang selv. ”Dette er foreldre som har hatt en vanskelig skolegang, og som får vondt i magen av å gå innenfor skoledøra”. På skolen er det mulighet for at nyutdannede lærere kan ”få veiledning av en mentor, der de selv kan ta opp temaer de ønsker å få veiledning om”. Rektors forventninger til lærere i skole-hjem samarbeidet er at de skal ha løpende kontakt med hjemmet gjennom året, ikke bare gjennom utviklingssamtaler og foreldremøter. Videre sier han at lærerne må følge opp de elevene som trenger ekstra oppfølging, ta kontakt med han når det er særskilte ting, og kobler inn andre instanser om det trengs. De to største forventningene han har til foreldrene er at de ”alltid omtaler skolen og andres barn og voksne positivt”. Videre forventer han at foreldrene skal formidle at skole er viktig, at det er viktig å lære og at de gjør en innsats for fellesskapet. Rektor tror foreldrenes forventninger til skolen er at de får god informasjon, at barnet deres har det trygt og godt på skolen, og blir sett med sine styrker og svakheter. I tillegg legger han til at det kan være krevende når barnets omsorgssituasjon ikke er forsvarlig. Da må både han og læreren fortsette å opprettholde en positiv relasjon til foreldrene, for å ta vare på barnet. Hans råd i slike situasjoner er at man skal ”bruke hverandre”. ”Snakk med kollegaer og støtt deg på dem, slik at det er dere som tar en avgjørelse sammen, og ikke du alene”.

4.2 Den nyutdannede lærerens svar

Lærerens tanker rundt skole-hjem samarbeidet var at ”det er kjempeviktig at det er et samarbeid som fungerer godt for både foreldre og skole”. I forhold til den veiledningen han har fått innenfor skole-hjem samarbeid, så har ”skolen for så vidt lagt til rette for mentorordningen”, men ”det har vært lite oppfølging rundt utviklingssamtaler, eller litt krevende møtevirksomhet med foreldre”. Her skulle han gjerne ønske å få mer kunnskap før han begynte å jobbe. I forhold til kontakten med foreldre sier han at ”noen foreldre snakker man med daglig, og andre foreldre snakker man med to ganger i året”. Det læreren tror skolen og rektor forventer av han i skole-hjem samarbeidet er ærlighet, at foreldrene han møter er godt informert og får tilstrekkelig informasjonen om sitt barn. I tillegg tror han det forventes at han skal være samarbeidsvillig, lytte til foreldrene, og ha forståelse for at foreldrene kan være minst like ulike som elevene. Lærerens forventninger til foreldrene er at de skal være ærlige, involverer skolen i saker de behøver å involveres i, og tør å være uenige med lærerne. Kontaktlæreren sa at ”noe av det mest krevende er at man ikke alltid er enige med foreldrene om hva som er det beste for barnet”. Læreren skulle også ønske at utdanningen var ”bygget opp på en litt annen måte i forhold til praksisdelen, da det ble en ganske stor overgang fra utdanning til jobb”. Han skulle gjerne sett mer av dokumentasjon, foreldreoppfølging og skole-hjem samarbeidet. Mer praksis er noe han mener kunne ført til at en fikk et større helhetsbilde av hvordan det er å jobbe som lærer.

4.3 Foreldrenes svar

Tankene foreldrene hadde om skole-hjem samarbeidet var at det er viktig at skolen orienterer om hvordan barna oppfører seg på skolen og om skoleprestasjonene til barnet, i tillegg til hva læreren tenker om det faglige. Dette samarbeidet er også viktig for å bedre kunne forstå og tilpasse hverdagen etter barnet. Videre sa de at foreldrene hadde en oppgave i forhold til å snakke positivt om skolen, følge opp skolearbeid og forsøke å oppdra barna til å oppføre seg ordentlig i skolesituasjonen. I forhold til skolen i skole-hjem samarbeidet forventet foreldrene at de ble kontaktet om det var bekymringer eller utfordringer rundt barna deres faglig eller sosialt, at det jevnlig avholdes foreldremøter og utviklingssamtaler og at de ble orientert løpende og tatt inn i diskusjon når det er behov for det. Det foreldrene tror skolen forventer av dem, er at de skal sette seg inn i informasjon skolen sender ut, følge opp

skolearbeid, møte til samtaler og møter, snakke positivt om skolen og gi beskjed om deres observasjoner av barnets faglige og sosiale utvikling. I forhold til å forholde seg til en nyutdannet lærer var det litt blandede meninger, da læreren ikke har erfaring og dermed mangler litt grunnlag for sine vurderinger. Videre mente de at om den nyutdannede læreren opplevdes som trygg på seg selv, støttet seg på kollegaer med lengre erfaring og var åpen om at de kunne være usikre, ville dette samarbeidet bli uproblematisk. I tillegg så de det som en fordel å være nyutdannet da disse lærerne oppleves å ha stort pågangsmot, god faglig ballast og smittende iverer ovenfor andre kollegaer. Foreldrene var stort sett fornøyd med jobben kontaktlæreren utførte, men moren sa at de ble ikke alltid enige på utviklingssamtalene.

5. Drøfting av resultater

I dette kapitlet vil jeg drøfte svarene fra undersøkelsen, opp mot relevant teori som jeg tidligere har belyst. Kapitlet vil bli inndelt i tre hoveddeler: Generelt om skole-hjem samarbeid, utfordringer og den nyutdannede og foreldresamarbeidet. Informantenes synspunkter kommer til å drøftes i forhold til hverandre, i tillegg til teori.

5.1 Generelt om skole-hjem samarbeidet

Rektor mente at det ”må jobbes for at elevene skal føle seg trygge og trives på skolen, og for at skolen og hjemmet skal forstå hverandre og jobbe mot samme mål”. Han sier videre at ”skole-hjem samarbeidet har stor betydning for elevenes læring”. I Læreplanverket for Kunnskapsløftet i grunnskolen står det at målet for samarbeidet mellom foreldre og skolen er barnets utvikling.

Kontaktlærerens tanker rundt skole-hjem samarbeidet var at ”det er kjempe viktig at det er et samarbeid som fungerer godt for både foreldre og skole”. I delprosjektet til Forskningsrådets FINNUT prosjekt (2015) fant de ut at foreldrene i Sogn og Fjordane med relativt lavt utdanningsnivå, sammenlignet med foreldre i andre fylker, viste større interesse for skolen og barnets skolegang. De viste et større engasjement, og søkte mer informasjon og kontakt med skolen (Jakobsen, 2015). Dette kan være en av årsakene til at elevene presterer bedre. Nordahl (2007) skriver at foreldrenes utdanningsnivå har betydning for barnets læringsutbytte, i forhold til barnets skolefaglige prestasjoner og sosiale og personlige læring. Han mener at det er større sannsynlighet for at barn med foreldre som har høyt utdanningsnivå presterer godt i skolen, fremfor de barna som har foreldre med lavt utdanningsnivå (Nordahl, 2007). Forskningen gjort i Sogn og Fjordane viser at om foreldrene engasjerer seg veldig i foreldresamarbeidet, uansett utdanningsnivå, er dette med på å gjøre at elevene presterer bedre. Det vises altså at et tett og nært samarbeid er positivt, i tillegg til at det påhviler læreren et stort ansvar for at et slikt samarbeid kommer i gang.

Rektor sier at ”det første året er veldig viktig”. Ikke så overraskende kanskje, da dette er en kunnskap som har eksistert i mange år. Den greske filosofen Platon, (ca. 425 – 347 f. Kr) skrev at ”Begynnelsen er den viktigste delen av arbeidet”. Det bør brukes ekstra mye tid i

forhold til å etablere et tillitsforhold med foreldrene. I § 13-3d i Opplæringsloven, står det at kommunen (deriblant ledelsen ved den enkelte skole) skal sørge for å legge til rette for et godt skole-hjem samarbeid.

Kontaktlæreren sa at ”noen foreldre snakker man med daglig, og andre foreldre snakker man med to ganger i året”. Når dette blir sett i lys av Westergårds (2012) beskrivelse av ulike typer foreldre, kan foreldrene kontaktlæreren snakker med daglig være foreldre med barn som trenger særlig oppfølging. I møte med foreldre til barn med særskilte behov er det viktig at læreren lytter, har gode holdninger og er villig til å være i dialog (Samnøy, 2015). Foreldrene kontaktlæreren snakker med to ganger i året kan antas, ut fra Westergårds (2012) forskning, å være foreldre som ikke involverer seg. Ut ifra det Drugli & Nordahl (2013) skriver, kan dette være foreldre som læreren ser på som lite engasjerte og involverte, noe som kan få en negativ innvirkning på samarbeidet. Lærerens holdninger kan ha stor innvirkning på kvaliteten foreldresamarbeidet får. På den andre siden vil de lærerne som ser på foreldrene som en ressurs, jobbe mer systematisk med skole-hjem samarbeidet (Drugli & Nordahl, 2013). Foreldreinformantenes generelle oppfatninger om foreldresamarbeid var at det er viktig at skolen orienterer om hvordan barna oppfører seg på skolen og om skoleprestasjonene til barnet, i tillegg til hva læreren tenkte om det faglige. De så også samarbeidet som viktig for å bedre kunne forstå og tilpasse hverdagen etter barnet.

Alle intervjuobjektene hadde forventninger i forhold til skole-hjem samarbeidet. Rektors største forventning til foreldrene var at de ”alltid omtaler skolen og andres barn og voksne positivt”. Det samme sa også foreldrene om hva de trodde skolen forventet av dem, at de skal snakke positivt om skolen. Barn vil alltid påvirkes av foreldrenes verdier, holdninger og normer (Nordahl, 2007). Her ser vi at foreldrene og ledelsen har de samme forventningene, og det kan tyde på at begge parter har vært flinke til å kommunisere hvilke forventninger de har. Det rektor tror foreldrene forventer av skolen er å få god informasjon, at barnet deres har det trygt og godt på skolen og blir sett med sine styrker og svakheter. Det kontaktlæreren forventer av foreldrene er at de er ærlige, involverer skolen i saker de bør involveres i, og tør å være uenige med læreren. Noen av forventningene kontaktlæreren tror skolen og rektor har til han, er ærlighet, at foreldrene får tilstrekkelig informasjon, og har forståelse for at foreldrene kan være minst like ulike som elevene. Det foreldrene tror skolen forventer av dem er at de setter seg inn i informasjon fra skolen, følger opp skolearbeid, møter til samtaler og møter og gir tilbakemelding om barnets faglige og sosiale utvikling. Det foreldrene forventer av skolen er at de blir kontaktet om det er bekymringer eller utfordringer rundt

barna deres, at det jevnlig avholdes foreldremøter og utviklingssamtaler, og at de orienteres løpende og bringes inn i diskusjoner når det er behov for dette. Som vi kan se her er informantenes forventninger om å få god informasjon og at foreldrene og læreren involverer hverandre i saker rundt barnet de samme. Det er også noen forventninger som er ulike, blant annet det at foreldrene tør å være uenige med læreren. Drugli & Nordahl (2013) skriver er det viktig å avklare hvilke forventninger skolen har til foreldre, og hvilke forventninger foreldre har til skolen. Dette kan henge sammen med hvor stor medvirkning foreldre skal ha, hvordan de bør følge opp barnets skolegang, hvilke regler som bør gjelde på skolen og sosiale ferdigheter. Om skolen og foreldrene avklarer hvilke forventninger de har til hverandre, kan dette minske utfordringene som kan oppstå i skole-hjem samarbeidet.

5.2 utfordringer

Rektor snakker om at det finnes utfordringer i skole-hjem samarbeidet, for eksempel med de foreldrene som ikke har hatt en lett skolegang. ”Dette er foreldre som har hatt en vanskelig skolegang, og som får vondt i magen av å gå innenfor skoledøra”. Dette understrekes av Drugli & Nordahl (2013) som skriver at læreren må også forstå hva som kan hindre foreldrene, da det ikke behøver å være at foreldre ”ikke vil” samarbeide. En årsak kan være emosjonelle barrierer, som handler om at foreldre kan sitte med dårlige skoleerfaringer som de tar med seg inn i skole-hjem samarbeidet (Drugli & Nordahl, 2013). Som lærer er det da viktig å bygge tillitt fra bunnen av, ved å vise interesse og anerkjennelse for det foreldrene formidler. I tillegg er det å utvikle en positiv kontakt mellom lærere og foreldre en viktig faktor for å fremme samarbeidet (Drugli & Nordahl, 2013).

Kontaktlæreren nevnte at noe av det mest krevende i skole-hjem samarbeidet er at man ikke alltid blir enig med foreldrene om hva som er det beste for barnet. Det ble også nevnt av moren, som sa at hun og kontaktlæreren ikke alltid ble enige på utviklingssamtalene. I Formålsparagrafen til Opplæringsloven § 1-1 står det at: ”Opplæringa i skolen og lærebedriften skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og fremtida” (Opplæringslova, 1998). Dette viser at skolen skal samarbeide med foreldrene til det beste for barnets utvikling (Opplæringslova, 1998). Foreldresamarbeidet kan noen ganger bli satt på prøve, noe som kan skyldes at læreren bekymrer seg for eleven eller fordi foreldrene synes det er vanskelig å forholde seg til det læreren formidler (Drugli & Nordahl, 2013). Nordahl (2007) snakker om kommunikativ makt, og sier at denne type makt er viktig i skole-hjem

samarbeidet, der hensikten er at foreldrene og lærerne skal bli enige. Læreren bør være bevisst sin makt, men av og til kan det oppstå situasjoner der man ikke alltid blir enige. Kan man da bli enige om å være uenige? Eller kan det være et hinder for å hjelpe barnet fram?

5.3 Den nyutdannede og foreldresamarbeidet

Rektor nevnte at det er en mulighet for nyutdannede lærere å ”få veiledning av en mentor, der de selv kan ta opp temaer de ønsker å få veiledning om”. Forskning gjort av Hattie, viser at læreren har stor betydning for elevers sosiale trivsel og faglige utbytte på skolen. For at elevene skal få utbytte av å gå på skolen er det derfor viktig å utvikle gode lærere. En måte man kan få til det på, er gjennom veiledning og oppfølging av nyutdannede lærere (Ulvik, 2010). På den ene siden står det i st.meld. nr. 11, at nyutdannede lærere skal få tilbud om veiledning (Regjeringen, 2008-2009). På den andre siden sier Ulvik (2010) at skoler er travle arbeidsplasser der det ikke er mye rom for at arbeidstakerne skal lære. Da må det eventuelt legges til rette for dette. Den nyutdannede læreren påpeker også at ”skolen for så vidt lagt til rette for mentorordningen”, men det kan se ut som at dette ikke fungerer optimalt.

Den nyutdannede læreren skulle ønske at utdanningen var ”bygget opp på en litt annen måte i forhold til praksisdelen, da det ble en ganske stor overgang fra utdanning til jobb”. Han skulle gjerne sett mer av dokumentasjon, foreldreoppfølging og skole-hjem samarbeidet. Kronikken til Beckham & Syversen (2012) ”Foreldresamarbeid må inn i lærerutdanningen” påpeker også dette. I høringsinstansen for de nye nasjonale retningslinjene for grunnskulelærerutdanningen 1-7. trinn, ser vi at foreldresamarbeid ikke er mer vektlagt i praksisperioden enn i de tidligere planene (Munthe et al., 2016). Det kan være litt uheldig, da det vises av flere studenter og av min informant at dette er noe de ønsker mer av i utdanningen. Ut ifra hva Drugli & Nordahl (2013) skriver, ser vi hvor viktig det er å ha et godt skole- hjem samarbeid hvor det er høy foreldreaktivitet, da det har positiv betydning for barn og unge. Dette samarbeidet kan føre til økt læringsutbytte, bedre trivsel, mindre atferdsproblemer og fravær, gode relasjoner mellom lærer og elev og større arbeidsinnsats (Drugli & Nordahl, 2013).

6. Avslutning

Ved å ha jobbet med denne oppgaven, føler jeg at jeg står sterkere rustet i forhold til å komme ut i arbeidslivet. Noe av det jeg så på som mest utfordrende var foreldresamarbeid, men denne tanken har endret seg. Som foreldrene jeg intervjuet sa, var ikke det å forholde seg til en nyutdannet kontaktlærer noe problem, dersom kontaktlæreren opplevdes som sikker på seg selv, og støttet seg på kollegaer. Jeg har fått mye kunnskap av arbeidet med bacheloroppgaven, men noe av det som sitter best igjen er at det er viktig å lytte til foreldrene, huske på at barn og voksne er forskjellige, og vite hva som forventes av meg og foreldrene ut ifra lovverk. Dette er kanskje noen av de faktorene jeg vil legge ekstra vekt på, da jeg begynner å jobbe som lærer.

Jeg vil konkludere med å si at det ikke finnes noe fasitsvar på hvordan jeg som nyutdannet lærer kan legge til rette for samarbeid med foreldre, men at det er mange faktorer som kan påvirke hvordan samarbeidet utøves. Dette kan for eksempel være å ha kunnskap om hvor viktig dette samarbeidet er, vite hva som står om skole-hjem samarbeid i lovverk og forskrifter, være klar over at det finnes mange ulike foreldretyper og foreldresamarbeid, og benytte veiledning som nyutdannede har krav på. Alle har forventninger til hvordan dette foreldresamarbeidet skal utføres, og dette ansvaret ligger på meg som nyutdannet. Det ser ut til at ærlighet, og det å legge til rette for et godt samarbeid det første året, har stor betydning i skole-hjem samarbeidet.

Jeg vil avslutte med § 20-1 i Opplæringsloven, der det står at ”Skolen skal sørge for samarbeid med heimen..” (Forskrift til opplæringslova, 2006). Til syvende og sist er jeg som lærer som må dra i gang samarbeidet med hjemmet. Foreldrene trenger anerkjennelse, og jeg må vise interesse i deres synspunkter, og gi dem respekt. Intensjonen er at elevene skal få et best mulig læringsmiljø, og for at dette skal skje, er vi helt avhengige av et skole-hjem samarbeid.

Litteraturliste

Beckham, C., & Syversen, M. H. (2012). *Foreldresamarbeid må inn i lærerutdanningen*. Lokalisert på <http://www.fug.no/foreldresamarbeid-maa-inn-i-laererutdanningen.5030629-152790.html>

Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Cappelen Damm AS.

Berglyd, I. W. (2003). *Skole-hjem-samarbeid: Avstand og nærhet*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Bø, I. (2011). *Foreldre og fagfolk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag AS.

Drugli, M. B., & Nordahl, T. (2013). *Samarbeidet mellom hjem og skole*. Lokalisert på <http://www.udir.no/Laringsmiljo/Bedre-laringsmiljo/Hjem-skole-samarbeid/Samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

Forskrift til opplæringslova, FOR-2006-06-23-724.

Jakobsen, J. (2013). Anerkjennelse, danning og utdanning. I I. S Straume (red.), *Danningens filosofihistorie*. (s. 357-363). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Jakobsen, S. E. (2015). *Lærdommen fra skolen i Sogn og Fjordane*. Lokalisert på http://www.forskningsradet.no/prognett-finnut/Nyheter/Lerdommen_fra_skolen_i_Sogn_og_Fjordane/1254007354483&lang=no

Kunnskapsdepartementet. (2006). *Prinsipp for opplæringa*. Lokalisert på <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/Prinsipp-for-opplaringa/Samarbeid-med-heimen/?read=1>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Lassen, L. M. (2012). Spesialpedagogisk rådgivning. I E. Befring og R. Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk*. (s. 170-187). Oslo: Cappelen Damm AS.

Lassen, L. M. & Breilid, N. (2012). *Foreldresamarbeid i praksis: Et verktøy for foreldre, lærere og elever for å skape utviklingsfremmende prosesser*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Lillejord, S., & Manger, T. (2013). Å utvikle seg som lærer. I S. Lillejord, T. Manger & T. Nordahl, *Livet i skolen 2: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap: Lærerprofesjonalitet*. (2. Utg., s. 293-313). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Moe, R. K. & Ødegaard, H. (2013). *Håndbok for ferske lærere: Hjelp!*. Oslo: Universitetsforlaget AS.

Munthe, E. et al. (2016, 14. april). *Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanning 1-7. trinn*. Upublisert retningslinjer, under arbeid.

Nilssen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier – Den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget.

Nordahl, T. (2014). *Foreldrenes deltagelse og involvering i elevens skolegang*. Lokalisert på <http://hihm.no/om-hoegskolen/nyheter/eldre-nyheter/2014/foreldrenes-deltagelse-og-involvering-i-elevenes-skolegang>

Nordahl, T. (2007). *Hjem og skole: Hvordan skape et bedre samarbeid?* Oslo: Universitetsforlaget.

Nordahl, T., Lillejord, S. & Manger, T. (2013). Den profesjonelle lærer i møte med andre. I S. Lillejord, T. Manger & T. Nordahl, *Livet i skolen 2: Grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap: Lærerprofesjonalitet*. (2. Utg., s. 195-227). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Opplæringslova, LOV-1998-07-17-61. (2015).

Regjeringen. (2008-2009). *St.meld. nr. 11 (2008-2009), Læreren Rollen og utdanningen, Del 1, Departementets vurderinger og forslag til tiltak*. Lokalisert på <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-11-2008-2009-/id544920/?ch=1&q=>

Samnøy, S. (2015). *På samme lag: Samarbeid mellom hjem og skole*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Ulvik, M. (2010). Nye lærere – hvorfor trenger de støtte?. I K. Smith & M. Ulvik (red.), *Veiledning av nye lærere – Nasjonale og internasjonale perspektiver* (s. 39-48). Oslo: Universitetsforlaget.

Westergård, E. (2012). Læreren i hjem-skole-samarbeidet. I M-B. Postholm, P. Haug, E. Munthe & R. Krumsvik (red.), *Lærere i skolen som organisasjon* (s. 157-180). Kristiansand: Cappelen Damm Høgskoleforlaget

Vedlegg 1

Intervju med rektor

Fortelle hvorfor jeg vil gjennomføre intervjuet

- Vil gjøre intervju i forhold til min BA oppgave, og hva temaet er.

Praktisk informasjon om intervjuet:

- Intervjuet er anonymt, du kan når som helst trekke deg, jeg skal skrive oppgaven slik at du ikke blir gjenkjent.
- Er det greit for deg at jeg tar opp intervjuet?

Spørsmål:

1. Kjønn og alder
 - a. Erfaring fra skolen
2. Hvilke tanker har du om skole-hjem samarbeid?
3. Har dere tilbud om veiledning av nyutdannede lærere?
 - a. Hvilke tilbud har dere?
4. Hvordan jobber dere på skolen for å utvikle et godt skole-hjem samarbeid?
5. Hvilke forventninger har du som rektor til..
 - a. Læreren i et skole-hjem samarbeid?
 - b. Foreldrene i et skole-hjem samarbeid?
6. Hvilke forventninger tror du foreldre har til skolen i forhold til et skole-hjem samarbeid?
7. Hvordan ser et godt skole-hjem samarbeid ut for deg?
8. Er det noe du vil legge til?

Takk for at du tok deg tid til å delta på intervjuet!

Vedlegg 2

Intervju med nyutdannede kontaktlærere

Fortelle hvorfor jeg vil gjennomføre intervjuet

- Vil gjøre intervju i forhold til min BA oppgave, og hva temaet er.

Praktisk informasjon om intervjuet:

- Intervjuet er anonymt, du kan når som helst trekke deg, jeg skal skrive oppgaven slik at du ikke blir gjenkjent.
- Er det greit for deg at jeg tar opp intervjuet?

Spørsmål:

1. Kjønn og alder
 - a. Erfaring fra skolen
2. Hvor lenge har du jobbet her? Tidligere arbeidserfaring?
3. Hvilke tanker har du om skole-hjem samarbeid?
4. Hvordan ble du møtt som nyutdannet lærer i forhold til å få veiledning innenfor skole-hjem samarbeid?
5. Husker du ditt første foreldremøte? Hvordan var dette?
6. Hvordan er kontakten mellom deg og foreldre til det daglige?
 - a. Hvordan kommuniserer dere mest?
 - b. Er det eventuelt noe du ser kan bli bedre?
7. Hvordan var din første utviklingssamtale?
 - a. Fikk du veiledning av noen?
8. Hva tror du skolen/rektor forventer av deg som kontaktlærer i et skole-hjem samarbeid?
9. Hvilke forventninger har du til foreldre i et skole-hjem samarbeid?
10. Hvilke utfordringer har du møtt på så langt i forhold til dette samarbeidet?
11. Hva er et godt skole-hjem samarbeid for deg?
12. Er det noe du vil legge til?

Takk for at du tok deg tid til å delta på intervjuet!

Vedlegg 3

Intervju med foreldre

Fortelle hvorfor jeg vil gjennomføre intervjuet

- Vil gjøre intervju i forhold til min BA oppgave, og hva temaet er.

Praktisk informasjon om intervjuet:

- Intervjuet er anonymt, du kan når som helst trekke deg, jeg skal skrive oppgaven slik at du ikke blir gjenkjent.
- Er det greit for deg at jeg tar opp intervjuet?

Spørsmål:

1. Kjønn og alder
 - a. Erfaring fra skolen
2. Hvilket trinn går barnet ditt?
3. Har du noen tidligere erfaring med å ha barn i skolen?
4. Hvilke tanker har du/dere om skole-hjem samarbeid?
5. Hvilke forventninger har dere til skolen i forhold til dette samarbeidet?
6. Hva tror dere skolen forventer av dere?
7. Hvordan syns du/dere det er å forholde seg til en nyutdannet kontaktlærer?
 - a. Ser du/dere noen problemer med dette? Eventuelle forbedringspotensialer?
 - b. Ser du/dere noe positivt med dette?
8. Hvordan syns du/dere at den daglige kontakten med kontaktlærer er? Hvordan kommuniserer dere mest? Og er det eventuelt noe du/dere ser kan bli bedre?
9. Husker du/dere noe av den første utviklingssamtalen?
 - a. Hvordan føltes dette?
 - b. Merket du/dere noe av at kontaktlæreren var nyutdannet?
10. Hva er et godt skole-hjem samarbeid for deg/dere?
11. Er dere fornøyd med jobben kontaktlæreren utfører?
12. Er det noe du/dere vil legge til?

Takk for at du tok deg tid til å delta på intervjuet!